

STORTINGET

Representantforslag 172 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Lene Vågslid, Jan Bøhler
og Maria Aasen-Svensrud

Dokument 8:172 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Lene Vågslid, Jan Bøhler og Maria Aasen-Svensrud om en forpliktende handlings- plan mot vold og trusler med kniv

Til Stortinget

Bakgrunn

Det oppleves som meget skremmende og kan fort skape livsfarlige situasjoner når stadig flere i utsatte miljøer bevæpner seg med kniv. Politiet forteller at dette særlig skjer større byer som Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger, men det meldes daglig om alvorlige knivhendelser også mange andre steder i landet. Kniv er enkelt å skaffe seg, skjule og bruke – og vanskelig å verne seg mot. På kort hold kan kniven være vel så rask og treffsikker som skytevåpen, og særlig i ungdomskriminelle miljøer er den mye mer utbredt. Det har vært en rekke fryktinngytende hendelser hvor ofre rammes på verste måte, og det skaper stor utrygghet i nærmiljøene. Det er på høy tid å sette inn en kraftigere innsats mot denne utviklingen.

Det er mange tiltak som bør gå hånd i hånd dersom man skal lykkes. Forslagsstillerne mener derfor at man på dette feltet trenger en handlingsplan, slik en har det på andre områder hvor det kreves bred mobilisering. Dette ble tatt opp med daværende justis- og beredskapsminister allerede i august 2015 etter at det året før ble anmeldt tre tilfeller av knivstikking og trusler med kniv hver dag i Norge, ifølge politiets straffesaksstatistikk. Svaret fra statsråden var:

«Mitt inntrykk er at politiet arbeider godt og målrettet mot besittelse av kniv på offentlig sted gjennom ulike virkemidler allerede i dag»,

og statsråden fulgte ikke opp idéen om en handlingsplan.

Forslagsstillerne mener utviklingen siden den gang viser at man trenger særlige tiltak mot knivvold og trusler, og at forslaget om en handlingsplan er mer aktuelt enn noensinne. Justis- og innvandringsministeren sa selv i NRK Nyhetsmorgen 3. april 2019 at antall knivstikkinger var fordoblet i en periode.

Forslagsstillerne mener det er behov for en handlingsplan som minst bør omfatte følgende tiltak:

- Det er behov for å vite hvor mange knivstikkinger som skjer i Norge og i de ulike politidistriktene for å vite hvor stort problemet er, og planlegge innsatsen. Etter 2015 er tall på hvor mange knivstikkinger eller legemsbeskadigelser som skjer med kniv, ikke lenger med i STRASAK-statistikken fra Politidirektoratet. Forslagsstillerne mener regjeringen må sørge for at denne rapporteringen gjeninnføres.
- Det må bli stor og reell risiko for å bli tatt hvis man bevæpner seg med kniv når man ferdes rundt i gatene. Det har vært forbudt å bære kniv på offentlig sted i Norge fra 1993, unntatt når det er knyttet til arbeids- eller friluftsliv. Men forbudet fungerer ikke i utsatte miljøer og grupper, og oppdagelsesfaren har vært liten. Det trengs flere kontroller på steder og tidspunkter der de mest berørte miljøene finnes og de fleste hendelsene har skjedd. Regjeringen pleier å svare at den ikke vil detaljstyre politiet, men den må i hvert fall sørge for at politiet får ressurser og styringssignaler om dette.

- De som går rundt i gatene med farlige kniver, utsetter seg selv og andre for stor potensiell fare, og de må få strenge straffereaksjoner som virker preventivt og forebyggende når de tas. Det vanlige har vært å illegge bøter. Men selv høyere bøter vil ofte ha liten betydning for blant andre narkotikalangere med mye penger eller for unge som uansett ikke har betalingssevne. Forslagsstillerne er positive til politiets signaler om at de vil gjøre mer bruk av straffelovens øvre ramme for å gå med farlige våpen som kniv på offentlig sted, på ett års ubetinget fengsel, f.eks. overfor gjengangere og under omstendigheter som er skjerpene. For de som er under 18 år, må aktive reaksjoner som ungdomsstraff settes inn, og for noen av de mest alvorlige tilfellene har man ungdomsplassene i kriminalomsorgen.
- Man må forby de mest fryktinngytende knivene som ikke har noen aktverdige tradisjonell bruk i Norge. I våpenlovforskriften § 9 er det oppført en del kniver som ikke er lovlige, fordi de ikke har «aktverdige formål» eller er en del av tradisjonen i norsk friluftsliv, håndverk eller landbruk. Blant disse knivene som er forbudt, er f.eks. batangakniver, springkniver og karambitkniver, som er en mindre krum kniv. Men den mest utbredte knivtypen i ungdomskriminelle miljøer, machete, selges uten aldersgrenser og til en lav pris på nett og i sportsforretninger. Tollvesenet melder fortvilet at de ikke har lov til å beslaglegge lange, skremmende macheter bestilt av barn og unge. Forslagsstillerne mener derfor at machete må føres opp på forbudslista i § 9. Dette er noe regjeringen selv kan gjøre raskt, fordi det handler om et tillegg i en forskrift.
- Man må forebygge at farlige kniver er lett tilgjengelige når det uten forvarsel kan oppstå farlige voldsituasjoner. Dette kan – som man dessverre har sett mange tragiske eksempler på – skje i butikker, i hus

og hjem og andre steder. Regjeringen bør innlede et nært samarbeid med produsenter og forhandlere om hvordan risikoen kan reduseres. Det kan skje ved at kniver som kan være farlige, oppbevares trygget i butikkene. Det samme kan gjøres i hjemmene, og produsentene bør gjennomgå hvilke av knivene deres som trenger å være spisse for vanlig bruk i husholdningen. Dette bør inngå i en omfattende informasjonskampanje om hvordan alle kan bidra til å forebygge uforutsette situasjoner hvor kniver plutselig blir brukt som livsfarlige våpen.

- Offentlige virksomheter som arbeider med barn og ungdom, som skoler og fritidsordninger og andre forebyggende tjenester, må bidra til bred mobilisering og opplysning om hvor farlig det er å gå med kniv og lignende våpen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen utarbeide en forpliktende handlingsplan mot knivvold i et bredt samarbeid med alle aktører som kan bidra.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at handlingsplanen mot knivvold omfatter bedre håndheving av forbudet mot å bære kniv på offentlig sted, bruk av straffereaksjoner, utvidelse av forbudslista i våpenlovforskriften, redusert tilgjengelighet for farlige kniver, en egen statistikk for knivstikkinger og trusler med kniv, samarbeid med skolene og forebyggende tjenester for barn og unge med mer.
3. Stortinget ber regjeringen legge fram handlingsplanen mot knivvold innen sommeren 2020.

20. juni 2019

Jonas Gahr Støre

Lene Vågslid

Jan Böhler

Maria Aasen-Svensrud